

Androsace sarmentosa

Foto: Peter Hellings

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Androsace* is afkomstig van de Griekse woorden *aner* (man, oftewel 'mannelijk') en *sakos* (schild), een naam die is afgeleid van de gelijkenis van de ronde bladeren met een antiek schild, vandaar de Nederlandse naam Mansschild. De soortaanduiding *sarmentosa* is Latijn en betekent 'uitlopers vormend' of 'rankend', wat verwijst naar de lange, rode, dunne uitlopers (stolonen) die de plant vormt om nieuwe rozetten te produceren.

Taxonomie

Androsace sarmentosa is een vaste plant binnen het geslacht *Androsace*, een groep alpiene en rotsplanten. De plant behoort tot de familie Primulaceae, de Sleutelbloemfamilie. Het is een botanische soort die wordt gekenmerkt door zijn tapijtvormende groei van rozetten en is inheems in Azië.

- Rijk: Plantae
- Orde: Ericales
- Familie: Primulaceae (Sleutelbloemfamilie)
- Geslacht: *Androsace*
- Soort: *A. sarmentosa*

Synoniemen

De soort is variabel en heeft verschillende botanische synoniemen gekend. De meest bekende synoniemen zijn *Androsace primuloides* en *Androsace studiosorum*. *Androsace sarmentosa* var. *primuloides* is ook vaak in omloop, waarbij sommigen *A. studiosorum* als synoniem voor die variëteit beschouwen.

Variëteiten en cultivars

Binnen de soort *A. sarmentosa* zijn er enkele variëteiten en cultivars bekend die in de handel worden aangeboden. De bekendste zijn de ondersoort *Androsace sarmentosa* subsp. *primuloides* en de cultivar 'Chumbyi'. De laatste wordt soms gezien als een synoniem of een meer compacte en rijkbloeiende vorm van de soort of de ondersoort. Andere benoemde cultivars zijn zeldzaam.

Familie

Androsace sarmentosa behoort tot de familie Primulaceae, beter bekend als de Sleutelbloemfamilie. Deze familie omvat populaire tuin- en alpenplanten zoals de primula's. De plant deelt de rozetvormige bladstructuur met veel andere leden van deze familie.

Hoogte

Dit is een typische laaggroeiende bodembedekker. De rozetten zelf blijven zeer laag, vaak slechts 5 cm hoog. De bloemstelen zijn slank en steken daar net bovenuit, waardoor de totale hoogte van de bloeiende plant tussen de 10 en 15 cm ligt.

Bloemkleur

De bloemen zijn opvallend roze, variërend van helder- tot lilaroze. Ze zijn klein en staan in compacte bloemschermen (schermen) aan het uiteinde van de stelen. In het midden hebben de bloemen een geel oog dat naarmate de bloei vordert vaak naar rood verkleurt.

Bladkleur

De bladeren zijn elliptisch, lancetvormig en grijsgroen. Ze zijn dicht bedekt met korte, witte haren, waardoor het bladrozet een zilvergrijs, donzig uiterlijk krijgt. De rozetten zijn wintergroen en blijven het hele jaar door decoratief.

Bloeiperiode

De bloeiperiode van *Androsace sarmentosa* valt in het voorjaar en vroege zomer. In West-Europa begint de bloei meestal in mei en duurt deze tot juni of soms tot in augustus in koelere klimaten.

Standplaats

Als alpiene plant vereist *A. sarmentosa* een zeer zonnige standplaats. De grond moet goed doorlatend, stenig en matig voedselrijk zijn. Hoewel de plant enige vochtigheid verdraagt, is een absolute vereiste een droge kroon en droge wortels tijdens de winter, wat vaak wordt bereikt met een afdak of in een alpenhuis. De bodem-pH is flexibel, van zwak zuur tot neutraal.

Herkomst

De plant is inheems in de Himalaya-regio's, waaronder Nepal, Tibet, Pakistan en Kasjmir. Hier groeit hij op grote hoogten (2700 tot 4000 meter) op rotsachtige hellingen, puinhellingen en in open bosgebieden.

Soort gewas

Het is een overblijvende, tapijtvormende vaste plant (*hemicryptofyt*) die rozetten vormt en zich verspreidt via bovengrondse uitlopers (stolonen), waardoor het een uitstekende bodembedekker is voor rotstuinen.

Vermeerderingswijze

De plant is relatief eenvoudig te vermeerderen door de uitlopers (*stolonen*). De nieuwe rozetten aan het einde van deze uitlopers kunnen worden afgesneden, beworteld in zanderige compost en vervolgens worden uitgeplant. Zaaien is ook mogelijk, maar de zaden hebben vaak een koude periode nodig om te kiemen.

Klimaatzone

Androsace sarmentosa is een winterharde plant, maar zijn overlevingskans hangt sterk af van de drainage. Het verdraagt temperaturen tot min 5 graden Celsius (USDA Zone 4), maar rot gemakkelijk bij natte winters. Bescherming tegen overtollig wintervocht is in veel streken essentieel.

Insecten

De bloemen van *A. sarmentosa* zijn, net als andere sleutelbloemachtigen, aantrekkelijk voor bestuivende insecten. Ze voorzien met name bijen, hommels en kleine vliegen van nectar en stuifmeel.

Bronvermelding

<https://powo.science.kew.org/taxon/urn:lsid:ipni.org:names:700431-1>

https://en.wikipedia.org/wiki/Androsace_sarmentosa

<https://darcyeverest.co.uk/product/androsace-sarmentosa/>

<https://yarinde.nl/products/androsace-sarmentosa-chumbyi>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Androsace</i> (Mansschild); <i>sarmentosa</i> (uitlopers vormend)
Taxonomie	<i>Familie: Primulaceae, Geslacht: Androsace, Soort: A. sarmentosa</i>
Synoniemen	<i>Androsace primuloides, Androsace studiosorum</i>
Variëteiten en cultivars	<i>subsp. primuloides, 'Chumbyi'</i>
Familie	Primulaceae (Sleutelbloemfamilie)
Hoogte	10- 15 cm
Bloemkleur	Roze met geel oog (verkleurend naar rood)
Bladkleur	Grijsgroen, dicht behaard (zilvergrijs)
Bloeiperiode	Mei- juni
Standplaats	Volle zon, zeer goed doorlatende, stenige grond, droog in de winter
Herkomst	Himalaya (Nepal, Tibet, Kasjmir)
Soort gewas	Overblijvende, tapijtvormende vaste plant (hemicryptofyt)
Vermeerderingswijze	Uitlopers (stolonen) en zaaien
Klimaatzone	Winterhard (USDA Zone 4), vereist bescherming tegen wintervocht
Insecten	Trekt bijen, hommels en kleine vliegen aan